

Uchwała nr 56/2025

Komitetu Nauk Zootechnicznych i Akwakultury PAN działającego przy
Wydziale II Nauk Biologicznych i Rolniczych PAN
z dnia 21 lipca 2025 roku

w sprawie opinii Komitetu Nauk Zootechnicznych i Akwakultury PAN

Na podstawie § 7 Regulaminu komitetów naukowych stanowiącego załącznik do uchwały Nr 37/2024 Prezydium Polskiej Akademii Nauk z dnia 17 września 2024 r. w sprawie Regulaminu komitetów naukowych Polskiej Akademii Nauk, uchwała się, co następuje:

§ 1

Komitet Nauk Zootechnicznych i Akwakultury PAN przyjął stanowisko w sprawie projektu Ustawy o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz niektórych innych ustaw.

§ 2

Stanowisko Komitetu Nauk Zootechnicznych i Akwakultury PAN z dnia 21 lipca 2025 r. stanowi załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 3

Uchwała wyraża poglądy Komitetu Nauk Zootechnicznych i Akwakultury Polskiej Akademii Nauk i nie powinna być utożsamiana ze stanowiskiem Polskiej Akademii Nauk.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący KNZiA PAN

Stanowisko
Komitetu Nauk Zootechnicznych i Akwakultury Polskiej Akademii Nauk
w sprawie projektu Ustawy o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie
wyższym i nauce oraz niektórych innych ustaw

Szkoły doktorskie funkcjonujące od 1 października 2019 w polskim systemie szkolnictwa wyższego i nauki jako nowy model kształcenia doktorantów wymagają pewnych zmian, także ustawowych.

Projekt Ustawy o zmianie ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz niektórych innych ustaw zakłada istotne zmiany w trzech obszarach:

1. zmian zasad zawieszania kształcenia przez doktoranta w szkole doktorskiej;
2. modyfikacji zasad podlegania doktoranta systemowi ubezpieczeń społecznych i wypłaty świadczeń z tego tytułu;
3. wprowadzenia zasad korzystania przez osoby, które ukończyły kształcenie w szkole doktorskiej, z infrastruktury badawczej i informatycznej podmiotu prowadzącego szkołę doktorską.

Komitet Nauk Zootechnicznych i Akwakultury Polskiej Akademii Nauk mając mandat środowiska naukowego pozytywnie opiniuje konieczność zmian w tych trzech obszarach i jednocześnie podkreśla potrzebę uszczegółowienia proponowanych zapisów.

Ad. 1. *Proponuje się, aby przyczyny umożliwiające zawieszenie kształcenia zostały określone przez podmioty prowadzące szkoły doktorskie w regulaminach tych szkół. Uregulowanie przyczyn zawieszenia kształcenia w regulaminie szkoły doktorskiej pozwoli na uwzględnienie potrzeb doktorantów w tym zakresie. Uchwalenie tego regulaminu wymaga bowiem uzgodnienia z samorządem doktorantów.*

Jeżeli przyczyny umożliwiające zawieszenie kształcenia będą określone przez podmioty prowadzące szkoły doktorskie w regulaminach po uzgodnieniu z samorządem doktorantów może to doprowadzić do dużej różnorodności i zmienności tych przyczyn. Przemawiają za tym różne względy, m.in. brak spójności w regulaminach szkół i zróżnicowanie zasad zawieszania kształcenia co budzi obawy dotyczące nierównego traktowania doktorantów. Mogą też wystąpić trudności organizacyjne i programowe w przypadku konieczności zmiany szkoły doktorskiej (np. po utracie uprawnień do prowadzenia szkoły doktorskiej przez

jednostkę). Ponadto, szkoły doktorskie tworzone i prowadzone są często przez kilka jednostek, co naturalnie wiąże się z większą trudnością uzgodnienia wspólnego stanowiska w każdej sprawie.

Lepszym rozwiązaniem byłoby określenie tych kluczowych warunków przez ustawodawcę.

Ad. 2 *Proponuje się objęcie doktorantów obowiązkowym ubezpieczeniem chorobowym z równoczesnym wprowadzeniem zmian w przepisach ustawy polegających na zniesieniu prawa do stypendium doktoranckiego w przypadku doktoranta, który spełnia warunki do nabycia prawa do świadczeń określonych w ustawie świadczeniowej oraz w ustawie z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. W efekcie doktoranci zostaną objęci systemem świadczeń z tytułu ubezpieczenia chorobowego i wypadkowego w przypadku choroby, wypadku, czy też urlopu związanego z rodzicielstwem. Przykładowo, w trakcie zawieszenia kształcenia z powodu długotrwałej choroby doktorant będzie otrzymywał zasiłek chorobowy.*

Taka zmiana jest konieczna dla poprawy ochrony doktorantów, ale wymaga sprawdzenia zgodności z Kodeksem pracy i regulacji ZUS odnośnie warunków nabycia prawa do świadczeń w przypadku choroby (przewlekłej czy krótkiej); określenia „wypadku” – czy w trakcie wykonywania pracy doktorskiej (badania, dydaktyka), czy w każdym przypadku.

Ad 3. *Proponuje się wprowadzenie zmian w przepisach ustawy polegających na zobowiązaniu podmiotów prowadzących szkoły doktorskie do określenia sposobu zapewnienia warunków bezpłatnego korzystania przez osoby, które ukończyły kształcenie w szkole doktorskiej i złożyły wniosek o wszczęcie postępowania o nadanie stopnia naukowego doktora (stopnia doktora w zakresie sztuki), z infrastruktury badawczej i informatycznej podmiotu, w którym odbywały kształcenie, do czasu zakończenia tego postępowania. Rozwiązanie to umożliwi zachowanie ciągłości w prowadzeniu działalności naukowej przez te osoby.*

Zakończenie kształcenia w szkole doktorskiej wiąże się ze złożeniem dysertacji doktorskiej, co oznacza zakończenie prac badawczych wymagających dostępu do infrastruktury badawczej danego podmiotu. Utrzymanie warunków bezpłatnego korzystania z tej infrastruktury przez osoby, które zakończyły formalny etap kształcenia, wydaje się nieuzasadnione, zwłaszcza że wiąże się z dodatkowymi wymaganiami organizacyjnymi, takimi jak: wyznaczenie procedury udostępnienia laboratorium (w tym np. wydawanie kluczy), zapewnienie odpowiedniego nadzoru oraz kontrola dostępu – co komplikuje sytuację, biorąc pod uwagę, że absolwent szkoły doktorskiej nie jest już formalnie powiązany z jednostką.

Mając na uwadze czasami długi okres od obrony pracy doktorskiej do jej zatwierdzenia przez rady dyscyplin naukowych, zwłaszcza rady naukowe

instytutów, proponowany zapis powinien być uszczegółowiony; przez „zakończenie postępowania o nadanie stopnia naukowego doktora” należy rozumieć zatwierdzenie przez odpowiedni organ jednostki (radę dyscypliny naukowej, senat, radę naukową instytutu) uchwały o nadaniu stopnia naukowego doktora.

Zasadnym rozwiązaniem wydaje się zapewnienie dostępu do infrastruktury informatycznej, która może istotnie wspierać absolwenta w procesie przygotowania się do obrony pracy doktorskiej – zwłaszcza w zakresie opracowania odpowiedzi na pytania recenzentów, co może wymagać korzystania z zasobów bibliotecznych i specjalistycznego oprogramowania.

Należy rozważyć też wprowadzenie zapisu określającego okres dostępu do infrastruktury informatycznej po zakończeniu szkoły doktorskiej, który mógłby trwać do określonego wyżej „zakończenia postępowania o nadanie stopnia naukowego doktora”.